

Innendørs mobildekning - mobiloperatørene må selv bære kostnadene

Bakgrunn

Regjeringens digitaliseringsstrategi har et mål om å gjøre Norge til verdens mest digitaliserte land innen 2030. Mobilnettet er for de fleste stadig viktigere, både i hverdagen og på jobb, for å kunne benytte digitale tjenester hvor som helst og når som helst. Mangel på tilgang til mobilnettet har samtidig store konsekvenser for sikkerhet og beredskap, blant annet for å kunne kontakte nødetatene, for at nødvarsel på mobil skal fungere og for å skaffe informasjon. Mobiloperatørenes infrastruktur er dermed samfunnskritisk.

Samtidig som samfunnet har blitt stadig mer digitalisert og behovet for mobildekning har blitt viktigere, har det vært en gradvis overgang fra at mobilnett i bygg hovedsakelig har vært dekket av antenner utendørs, og delvis av at mobiloperatørene selv bar kostnaden med utstyr i bygg.

Statistikk viser at 80% av mobilbruken vår skjer innendørs. I mange bygg er det en stor tetthet av mennesker som bruker mobilnettet med stadig høyere krav til kvalitet og kapasitet. Sammen med den raske teknologiutviklingen gir dette behov for oppgradering av eksisterende og bygging av ny framtidsrettet infrastruktur for mobildekning i bygg.

Nye byggtekniske krav har gitt tettere bygg og gjort at mobilsignalene fra utvendige mobilinstallasjoner dempes eller stoppes av byggenes fasade. Mobiloperatørene bruker ofte dette som et argument for å kreve at byggeiere selv skal ta alle kostnader forbundet med investering og drift av innendørs mobildekning. Realiteten er at tette bygg er et mindre poeng i denne sammenheng, siden høyere krav til kvalitet og kapasitet uansett fører til at det nå må tenkes helt annerledes rundt mobildekning generelt, og innendørsdekning spesielt, enn tidligere.

Innendørs mobildekning aktualiseres ytterligere i disse dager av beslutningen om at nødnett innen få år skal bruke de kommersielle mobilnettene som bærer. Vi jobber aktivt med DSB og Nkom i denne saken.

Universitetet i Oslo, Avinor, Statsbygg, Sikt og Oslobygg har nedsatt en arbeidsgruppe. Hensikten med dette notatet er å belyse arbeidsgruppens syn på fordeling av investeringer, kostnader og inntekter. Det er fra arbeidsgruppens side vurdert som formålstjenlig å etablere en felles tilnærming til hvordan vi møter mobiloperatørene, både når det gjelder prosjekter i eksisterende bygningsmasse og i nye bygg. Vi som byggeiere må være tydelige på at ansvaret for operatørenes egne tjenester og kunder, sammen med kostnadsansvaret, ligger hos operatørene.

Inntekter og kostnader for innendørs mobilnett – prinsipielt utgangspunkt

Etter arbeidsgruppens vurdering bør de offentlige byggherrene på denne bakgrunn fastholde at det er *mobiloperatørene* som må dekke investeringer, drift og vedlikehold av nødvendig teknisk infrastruktur, så vel utendørs som innendørs, ettersom *avtalen* om å levere tjenester, med tilhørende inntekter, inngås mellom operatørene og kundene. Operatørene vil kunne få dekket sine investeringer gjennom avtaler de inngår med brukere, så vel forbrukere som næringsliv og organisasjoner. Offentlige byggeiere har ikke den samme muligheten.

Eiere av offentlige bygg bidrar i alminnelighet med å tilrettelegge for at mobiloperatørene kan bygge nett i form av føringsveier, romfasiliteter, strøm, etc., men bygningseier bør samtidig ha rett til å ta betalt for denne tilretteleggingen og for de ressurser dette legger beslag på, på lik linje med øvrig utleie.

Dersom vi som byggeiere blir pålagt eller velger å bygge mobildekning i våre bygg, ønsker vi å enes om felles praksis for hvordan dette gjøres for at mobiloperatørene vil forplikte seg til tilkobling. Det må i dette tilfellet være en kostnadsfordeling for installasjons- og driftskostnader, etter prinsippet om at kostnad må følge inntekt.

Totale investeringskostnader med innendørs mobildekning, inkludert tilrettelegging som beskrevet over, antas å være i størrelsesorden 250 kroner per kvadratmeter, med antatte årlige driftskostnader på rundt 10-15% av investeringskostnaden.

Mobildekning i det offentlige rom

Staten har gjennom flere auksjonsrunder tildelt store kommersielle frekvensbånd til mobiloperatørene. Disse konsesjonene regulerer hvilke rettigheter og plikter mobiloperatørene har til å levere kommersielle mobiltjenester.

I det offentlige rom, inkludert offentlige bygg som er tilgjengelig for allmenheten, kan det argumenteres for at mobiloperatørene har en plikt og et ansvar for å levere sine tjenester, selv om dette ikke eksplisitt er regulert i tildelte konsesjoner. Som betalende bruker av mobile tjenester forventer en å kunne benytte mobiltjenesten når en er i det offentlige rom, uavhengig av om man er ute eller inne.

Prinsipielle punkter:

- Mobiloperatørene må selv ta alle kostnader forbundet med mobildekning i det offentlige rom
- Eier av offentlige rom, herunder offentlige bygg, er forpliktet til å tilrettelegge for utbygging og drift av mobildekning. Byggeier er berettiget å kunne kreve betaling for tilrettelegging og plassbruk for innendørs installasjoner tilsvarende som for plassering av utendørs installasjoner, som beskrevet i «Veileder til offentlige aktører om innplassering av infrastruktur for mobilnett»
- På linje med alle som driver kommersiell virksomhet har mobiloperatørene det fulle og hele kostnadsansvar for virksomheten de driver og tjenestene de leverer. Tilsvarende har mobiloperatørene det totale leveranseansvaret for de tjenester og produkter virksomheten leverer og tilbyr, til sine kunder

Arbeidsgruppens anbefaling

Arbeidsgruppen anbefaler at gruppen samler seg om et tilsvarende svar til operatørene, som plasserer kostnadsansvaret for mobildekning i det offentlige rom, inkludert offentlige bygg, hos operatørene. Det anbefales at en praksis med plasseringsleie benyttes og leieforhold reguleres i plasseringsleieavtaler.

Mars 2025,

Hege Trosvik, Universitetet i Oslo
Jon Henrik Torshaug, Avinor
Audun Eivindson Hellem, Statsbygg
Raimena Veislari, Sikt
Geir Malmnes, Oslobygg